

Międzynarodowa konferencja naukowa o prawie naturalnym Warszawa, 22–23.4.2010 r.

Konferencja została zorganizowana przez Centrum Myśli Jana Pawła II oraz Koło Naukowe „Utriusque Iuris” z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Patronat honorowy nad konferencją objął Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UW. Dzięki wsparciu Centrum Myśli Jana Pawła II konferencja zyskała wymiar międzynarodowy – gościem specjalnym konferencji był prof. Adrian Reimers (University Notre Dame) oraz ogólnopolski: wśród prelegentów byli obecni przedstawiciele środowisk akademickich Poznania, Zielonej Góry, Lublina, Torunia, Krakowa, Łodzi i Warszawy. W gronie prelegentów znaleźli się przedstawiciele profesury, adiunktów, asystentów i studentów. Również ten wymiar konferencji, w pełni akademicki, zasługuje na podkreślenie.

Pierwszego dnia referaty wygłosili m.in. prof. Marek Piechowiak oraz ks. prof. Antoni Kość SVD. Pierwszy z prelegentów zwrócił uwagę, że w filozofii Tomasza z Akwinu prawo pojmowane jest przede wszystkim jako zespół dóbr-celów osoby. Normy są wtórne – formułowane są ze względu na dobro, które ma być osiągnięte; a kluczem do rozumienia prawa naturalnego jest koncepcja osoby. Prelegent argumentował, że w ujęciu Akwinaty największą doskonałością człowieka jako osoby jest sposób istnienia – szczególnie doskonała indywidualność, której fundamentem jest wolny wybór doskonalący działający podmiot nie tylko przez realizację dobra, ale także przez to, że realizuje indywidualność podmiotu. Gorąca dyskusja dotyczyła miejsca, jakie wśród doskonałości człowieka przypada rozumności. W interpretacji zaproponowanej przez M. Piechowiaka, wbrew dominującej tradycji, zasadnicza funkcja rozumności polega na umożliwieniu wolnego wyboru (umożliwieniu wyboru jednego z wielu dóbr), a nie na wskazywaniu jedynej właściwej drogi życia.

Kolejny prelegent, ks. prof. Antoni Kość SVD przedstawił referat o uniwersalności prawa naturalnego na przykładzie kultury chińskiej. Ks. prof. Kość przedstawił wielkie systemy filozoficzne Chin, stawiając tezę o ich znaczącym podobieństwie z judeochrześcijańskim systemem moralnym. Teza ta została poddana krytyce za nazbyt socjologiczne ujęcie prawa naturalnego.

Również pierwszego dnia referaty wygłosili dr Piotr Dardziński – *Naturalność osoby – Karola Wojtyły koncepcja praw naturalnych*; dr Paweł Łabieniec – *Sposób „poznawania” zasad prawa naturalnego*; mgr Jacek Kaniewski – *Jednostka czy wspólnota. Dobro wspólne według Tomasza z Akwinu i Karola Wojtyły*; mgr Wojciech Arndt – *Phronimos Arystotelesa a Herkules Dworkina (wzorowy człowiek, wzorowy prawnik?)*; Jakub Kawka i Piotr Kopeć – *Institucja małżeństwa jako przykład obecności prawa naturalnego w pozytywnym systemie prawnym*; mgr Łukasz Pińciurek – *Prawna ochrona życia*; mgr Karolina Smoderek – *Prawo naturalne wobec współczesnych wyzwań bioetycznych*; dr Karol Dobrzeniecki – *Globalizacja, utrata sterowności przez państwo jako szansa na zbudowanie od nowa wspólnot oraz na ustalanie reguł w sposób komunikacyjny/zdroworozsądkowy/racjonalny*; mgr Radosław Kołatek – *Unia Europejska jako zbiór procedur, a nie treści (zagrożenie czy szansa?)*.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się wykładem prof. Adriana Reimera. Był on poświęcony zagadnieniu: *Aktualność prawa naturalnego*. Znajdowało się w nim wiele odniesień do nauczania Karola kard. Wojtyły, a potem Jana Pawła II. Prof. Reimers podkreślił, że nie można uciec od pytań podstawowych, takich jak „co należy czynić?” i „dlaczego należy czynić?”. Nawet w epoce relatywizmu moralnego w życiu jednostek i społeczeństw pytania te domagają się odpowiedzi. Zdaniem prelegenta fundament prawa naturalnego w koncepcji Jana Pawła II stanowi poszanowanie godności człowieka oraz uznanie istnienia Boga - Stwórcy, nawet jeśli występują różnice, co do tego, kim jest Stwórca.

W kolejnym panelu dwóch uczestników konferencji: ks. prof. Franciszek Longchamps de Berier i dr Marcin Warchoń przedstawili poglądy nauki prawa o nadużyciu prawa, w obszarze prawa prywatnego i prawa karnego. Obaj prelegenci zwrócili uwagę na konieczność istnienia odniesień pozasystemowych, wskazując na konkretne rozstrzygnięcia z praktyki prawa.

Konferencję zamknął panel dyskusyjny z udziałem prof. Lecha Morawskiego, prof. Marka Piechowiaka, prof. Adriana Reimera oraz prof. Tomasza Staweckiego. Panel prowadził ks. prof. Franciszek Longchamps de Berier. Podczas dyskusji prof. Stawecki przedstawił najpoważniejsze zarzuty wobec koncepcji prawa naturalnego, które uczestnicy panelu starali się w trakcie dyskusji omówić. Prof. Piechowiak zwrócił uwagę, że istotnym zarzutem wobec prawa naturalnego jest występowanie ryzyka arbitralności działania sędziego, który odwołując się do prawa naturalnego pozbawia system prawa pozytywnego pewności i przewidywalności. Zdaniem panelisty, zarzut ten jest o tyle chybiony, że obecnie, zwłaszcza wobec ilości regulacji prawnych, pewność prawa, jaką daje prawo pozytywne, jest pozorna.

W drugim dniu konferencji referaty wygłosili również mgr Marek Przychoździński – *Rozum praktyczny u św. Tomasza i Kanta (dwie racjonalności i ich wpływ na współczesność)*; Grzegorz Blicharz i Damian Pietrzyk – *Różne współczesne koncepcje prawa naturalnego*; dr Adam Szafrąński – *Znaczenie dobra wspólnego dla oceny i interpretacji przepisów publicznego prawa gospodarczego*.

W podsumowaniu konferencji ks. prof. Franciszek Longchamps de Berier podziękował Centrum Myśli Jana Pawła II i Koło Naukowe „Utriusque Iuris” za zorganizowanie konferencji. Podkreślił, że jej przebieg i zainteresowanie nią wskazują na potrzebę refleksji nad prawem naturalnym i stanowią przejaw ruchu intelektualnego, jeszcze kilka lat temu trudnego do wyobrażenia na Uniwersytecie Warszawskim.

Referaty wygłoszone lub zgłoszone podczas konferencji zostaną opublikowane w materiałach pokonferencyjnych, wspólnym staraniem Centrum Myśli Jana Pawła II i Koła Naukowego „Utriusque Iuris”.

*Adam Szafrąński **

VII Lubelskie Sympozjum Naukowe na temat rzymskiego prawa karnego *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w prawie rzymskim*, Lublin, 20–22.5.2010 r.

W dniach 20–22.5.2010 r. w Lublinie na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (UMCS) odbyło się VII Lubelskie Sympozjum Naukowe na temat rzymskiego prawa karnego współorganizowane przez Katedrę Prawa Rzymskiego UMCS, Zakład Historii Starożytnej UMCS oraz Katedrę Prawa Rzymskiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (KUL). Tematem sympozjum była *Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w prawie rzymskim*.

Obrady otworzył Profesor Krzysztof Amielańczyk, który powitał uczestników i przybliżył historię sympozjów lubelskich. Pierwsze z nich odbyło się w 1993 roku i miało jeszcze charakter kameralny. Kolejne nabrały rangi cieszących się dużym zainteresowaniem konferencji ogólnopolskich.

* Dr Adam Szafrąński – adiunkt, Zakład Administracyjnego Prawa Gospodarczego i Bankowego, Instytut Nauk Prawno-Administracyjnych, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski.